

Stan i ruch naturalny ludności w województwie małopolskim w 2018 r.

29.05.2019 r.

W 2018 r. w województwie małopolskim w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost liczby ludności. Przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów spowodowała dodatni przyrost naturalny, a nadwyżka liczby zameldowań nad wymeldowaniami dodatnie saldo migracji stałej. Ponadto, więcej par zawarło związki małżeńskie, orzeczono mniej separacji, a także spadła liczba zgonów

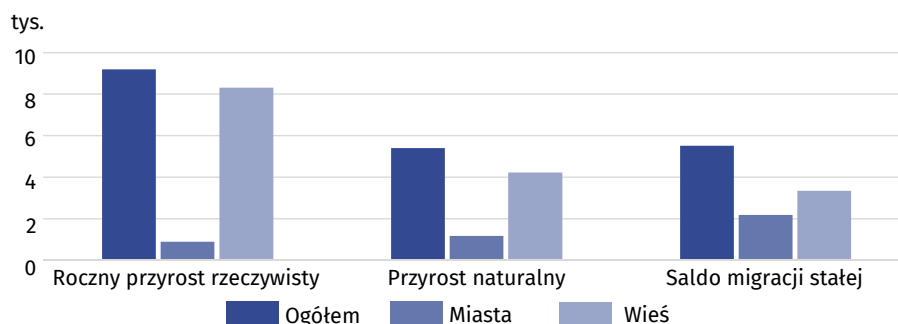
niemowląt. Zaobserwowano niekorzystne zjawiska, takie jak: spadek liczby urodzeń, wzrost liczby zgonów i rozwodów. Powolny proces starzenia się mieszkańców potwierdził wzrost mediany wieku, wskaźnika starości i wsparcia międzypokoleniowego.

Stan i struktura ludności

W województwie małopolskim liczba ludności na koniec grudnia 2018 r. wynosiła 3400,6 tys. osób i stanowiła 8,9% ogólnej liczby ludności kraju.

Roczny przyrost rzeczywisty, na który złożyły się dodatnie wartości przyrostu naturalnego i salda migracji stałej oraz ujemna różnica w saldach migracji czasowych, wyniósł 9,2 tys. osób (w kraju minus 22,4 tys. osób). Ze względu na miejsce zamieszkania, na wsi odnotowano przyrost rzeczywisty wyższy o 7,4 tys. osób niż w miastach.

Wykres 1. Roczny przyrost rzeczywisty, przyrost naturalny i saldo migracji stałej według miejsca zamieszkania w 2018 r.

W 2018 r. w porównaniu z 2017 r. liczba ludności wzrosła w 14 powiatach województwa małopolskiego. Najwyższy wzrost – o 1,5% odnotowano w powiecie wielickim. W 8 powiatach zaobserwowano ubytek liczby ludności, największy w Tarnowie – o 0,5%.

W 2018 r. województwo małopolskie nadal znajdowało się w grupie województw aktywnych demograficznie osiągając typ C według typologii Webba, który oznacza dodatni przyrost naturalny niższy od dodatniego salda migracji.

W końcu 2018 r. w miastach województwa małopolskiego mieszkało 1638,7 osób, a na wsi 1761,8 tys. osób. W porównaniu z 2017 r. wzrosła liczba ludności tak miast jak i wsi – odpowiednio o 0,9 tys. osób i 8,3 tys. osób (w kraju w miastach spadek o 42,0 tys. osób; na wsi wzrost o 19,6 tys. osób).

Udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności wyrażony współczynnikiem urbanizacji wynosił 48,2% (w kraju 60,1%) i był o 0,1 p. proc. niższy niż rok wcześniej. Wyższe współczynniki od średniej wojewódzkiej odnotowano w 3 powiatach: chrzanowskim (61,6%), oświęcimskim (52,7%) i olkuskim (48,6%). Najmniej zurbanizowany był powiat tarnowski (11,9%).

W 2018 r. w porównaniu z 2017 r. gęstość zaludnienia wzrosła o 1 osobę na 1 km² i wynosiła 224 osoby (w kraju 123 osoby).

W strukturze ludności według płci w województwie małopolskim przeważały kobiety, które stanowiły 51,5% (w kraju 51,6%). Współczynnik feminizacji, określający liczbę kobiet przypa-

Województwo małopolskie jest aktywne demograficznie (typ C według typologii Webba) i młode demograficznie (typ III według typologii Trójkąta Osanna)

Roczny przyrost rzeczywisty wyniósł 9,2 tys. osób

dających na 100 mężczyzn, pozostał na niezmiennym poziomie od kilku lat i wynosił 106 (w kraju 107 kobiet).

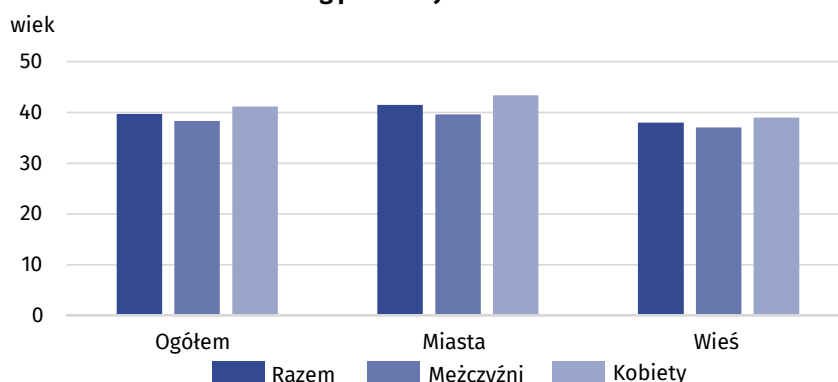
Podobnie jak w roku poprzednim, w 2018 r. w 21 powiatach obserwowano przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Najwyższą dysproporcję płci, przewyższającą średnią w województwie, odnotowano w Krakowie, gdzie współczynnik feminizacji wynosił 114. Podobnie jak w poprzednim roku, wyjątek stanowił powiat limanowski, w którym odnotowano o 151 mężczyzn więcej niż kobiet (wskaźnik maskulinizacji, tj. liczba mężczyzn przypadająca na 100 kobiet, wynosił 100,2 mężczyzn).

Obserwowana w ciągu ostatnich lat tendencja wzrostu mediany wieku oraz wskaźników starości i wsparcia międzypokoleniowego w dalszym ciągu potwierdzała proces starzenia się mieszkańców województwa małopolskiego.

Na koniec 2018 r. mediana wieku wynosiła 39,7 lat, co oznacza, że połowa populacji nie osiągnęła tego wieku, a druga połowa go przekroczyła. Statystyczny mieszkaniec województwa małopolskiego był o 1 rok i 3 miesiące młodszy od mieszkańca Polski (mediana w kraju – 41,0 lat). Przeciętnie ludność w miastach województwa była starsza o 3,5 roku od ludności mieszkającej na wsi. Średni wiek mieszkańca miast wynosił 41,5 lat (w kraju – 42,2 lata). W województwie statystyczny mężczyzna był młodszy od kobiety o blisko 3 lata.

Statystyczny mieszkaniec województwa był młodszy od statystycznego mieszkańca kraju o 1 rok i 3 miesiące

Wykres 2. Mediana wieku ludności według płci i miejsca zamieszkania w 2018 r.

Podobnie jak w roku poprzednim, najmłodszy mieszkańcy województwa małopolskiego mieszkali w powiecie limanowskim, gdzie mediana wieku wynosiła 35,8 lat, a najstarsi w Tarnowie – 43,6 lata.

W końcu 2018 r. wskaźnik starości wynosił 104 osoby w wieku 65 lat i więcej na 100 dzieci w wieku 0–14 lat (średnio na 100 potencjalnych wnuków przypadało 104 dziadków i babć), tj. o blisko 2 osoby więcej niż w 2017 r.

W 10 powiatach wskaźnik starości osiągnął wartość powyżej 100 osób, w tym najwyższy odnotowano w Tarnowie (161 osób). Wartość poniżej 100 (więcej dzieci niż osób starszych) obserwowano w 12 powiatach, w tym najniższy wskaźnik wystąpił w powiecie nowosądeckim – 67 osób.

Wskaźnik starości był o blisko 2 osoby wyższy niż w poprzednim roku, a wskaźnik wsparcia najstarszych – o 1 osobę

Na określenie potrzeb związanych między innymi z opieką społeczną i ochroną zdrowia pozwala wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, zwany wskaźnikiem wsparcia najstarszych. W 2018 r. wskaźnik ten wynosił 11 osób (w kraju 10 osób). Oznacza to, że 11 osób w wieku 85 lat i więcej przypadało na 100 osób w wieku 50–64 lata wobec 10 osób w 2017 r. Obserwowano duże zróżnicowanie przestrzenne omawianego wskaźnika. Podobnie jak w 2017 r., najwyższą wartość osiągnął w Krakowie (14 osób), a najniższą – w powiecie myślenickim (9 osób).

Następstwem postępującego procesu starzenia się społeczeństwa jest stopniowe zmniejszanie się udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

W końcu 2018 r. liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym liczyła 645,2 tys. osób i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 0,4%. Udział tej grupy ekonomicznej w ogólnej zbiorowości był o 0,1 p. proc. wyższy niż w 2017 r. i wynosił 19,0% (w kraju – 18,1%). W miastach województwa małopolskiego, udział ten był niższy niż na wsi o 3,4 p. proc. i wynosił 17,2%.

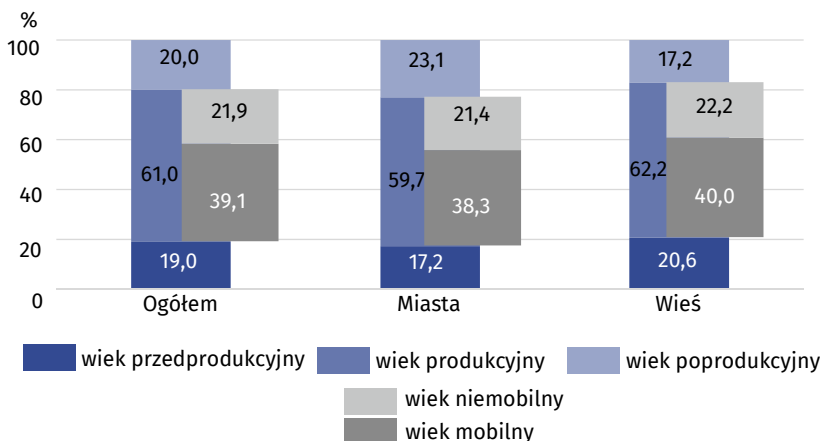
Liczba ludności w wieku produkcyjnym w końcu 2018 r. wynosiła 2075,2 tys. osób i zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,5%. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wynosił 61,0% (w kraju – 60,6%). W miastach województwa małopolskiego, udział ten był niższy niż na wsi o 2,5 p. proc. i wynosił 59,7%.

Od kilku lat obserwuje się spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, przy proporcjonalnym zmniejszaniu się liczby ludności w składowych tej grupy ekonomicznej, tj. w wieku mo-

bilnym (18–44 lata) i niemobilnym (45–59/64 lata). Ludność w wieku produkcyjnym mobilnym w końcu omawianego okresu w porównaniu z 2017 r. zmniejszyła się o 10,2 tys. osób, tj. o 0,8%. Udział tej grupy w ogólnej zbiorowości na koniec 2018 r. wynosił 39,1% (na koniec 2017 r. – 39,6%). Ludność w wieku produkcyjnym niemobilnym w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. zmniejszyła się o 0,6 tys. osób, tj. o 0,1%, a udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności utrzymał się na takim samym poziomie jak rok wcześniej i wynosił 21,9%.

Wykres 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

W porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym o 2,6%, przedprodukcyjnym o 0,4%, a zmniejszyła się – w wieku produkcyjnym o 0,5%

W dalszym ciągu obserwowano wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Do grupy tej zaliczani są mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej. W końcu analizowanego okresu grupa ta liczyła 680,2 tys. osób i w porównaniu z 2017 r. wzrosła o 2,6%. Udział omawianej grupy w ogólnej liczbie ludności w końcu 2018 r. wynosił 20,0% (w kraju – 21,4%). W miastach województwa małopolskiego udział ten był wyższy niż na wsi o 5,9 p. proc. i wynosił 23,1%.

Relację pomiędzy liczbą ludności będącą w wieku nieprodukcyjnym a liczbą ludności w wieku produkcyjnym odzwierciedla współczynnik obciążenia demograficznego. W 2018 r. w województwie małopolskim jego wartość była niższa o 1 osobę niż w kraju i wynosiła 64 osoby. Wśród powiatów, wartość tego współczynnika była zróżnicowana i wahała się od 57 osób w powiecie dąbrowskim do 69 osób w powiecie miechowskim.

Pomimo starzenia się społeczeństwa w kraju i wolno postępującego tego procesu w województwie małopolskim – typologia trójkąta Osanna uwzględniająca strukturę ekonomicznych grup wieku, pozwoliła na zakwalifikowanie województwa do grupy województw młodych demograficznie. Województwo zaliczono do typu młodości demograficznej (typ III), ponieważ udział dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 lat był większy od przeciętnego w kraju o 0,9 p. proc. i wynosił 19,0%, udział ludności w wieku 18–64 lat był większy o dokładnie 0,01 p. proc. i wynosił 64,4%, a udział ludności w wieku 65 lat i więcej był mniejszy o 0,9 p. proc. od średniego w kraju i wynosił 16,6%.

Ruch naturalny i migracje ludności

W 2018 r. dodatni przyrost naturalny spowodowany został przewagą liczby urodzeń nad liczbą zgonów i wynosił 5,4 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności był również dodatni i wynosił 1,6 (w kraju – minus 0,7) wobec plus 1,9 w 2017 r. W poziomie tego współczynnika wystąpiło zróżnicowanie ze względu na miejsce zamieszkania. Na wsi współczynnik ten był wyższy o 1,7 punktu promilowego (pp.) niż w miastach i wynosił plus 2,4‰. Wśród powiatów, najwyższy poziom współczynnika przyrostu naturalnego odnotowano w nowosądeckim – plus 5,4‰, a najniższy w powiecie miechowskim – minus 4,7‰.

Przyrost naturalny był dodatni i wynosił 5,4 tys. osób

W porównaniu z poprzednim rokiem liczba urodzeń spadła o 0,8%. W 2018 r. zarejestrowano 37,9 tys. urodzeń żywych. Współczynnik urodzeń na 1 tys. ludności wynosił 11,2 (w kraju – 10,1); w miastach – 10,9, na wsi – 11,4. Najwyższa wartość współczynnika urodzeń wystąpiła w powiecie nowosądeckim – 13,3‰, a najniższą odnotowano w Tarnowie – 8,6‰.

W 2018 r. zarejestrowano 32,5 tys. zgonów, tj. o 1,9% więcej niż w 2017 r. Współczynnik zgonów na 1 tys. ludności wynosił 9,6 (w kraju – 10,8); w miastach 10,2, na wsi 9,0. Najniższą wartość współczynnika odnotowano w powiecie nowosądeckim (7,9‰), a najwyższą w powiecie miechowskim (13,9‰). W 2018 r. zmarło 109 dzieci w wieku poniżej 1 roku życia, tj. o 23,2% mniej w porównaniu do 2017 r. Współczynnik zgonów niemowląt, obliczany na 1 tys. urodzeń żywych wynosił 2,9 i w porównaniu z poprzednim rokiem był niższy o 0,8 pp.

Głównymi przyczynami zgonów mieszkańców województwa małopolskiego były choroby układu krążenia i nowotwory. W 2017 r.¹ w ogólnej liczbie zgonów, która wynosiła 31,9 tys., zgony z wymienionych przyczyn stanowiły 73,5%, a ich łączny udział był wyższy o 5,5 p. proc. niż w kraju.

W omawianym okresie zawarto 18,5 tys. związków małżeńskich, tj. o 0,8% więcej niż przed rokiem (w kraju – spadek o 0,1%). Na wsi zawarto 9,7 tys. małżeństw, tj. o 11,1% więcej niż w miastach.

Współczynnik małżeństw wyrażający liczbę zawartych małżeństw na 1 tys. ludności w 2018 r. wynosił 5,4 (w kraju – 5,0), przy czym na wsi wynosił 5,5 i był wyższy o 0,2 pp. niż w miastach. W przekroju powiatów najwięcej małżeństw na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie limanowskim – 6,4, a najmniej w Tarnowie – 4,4.

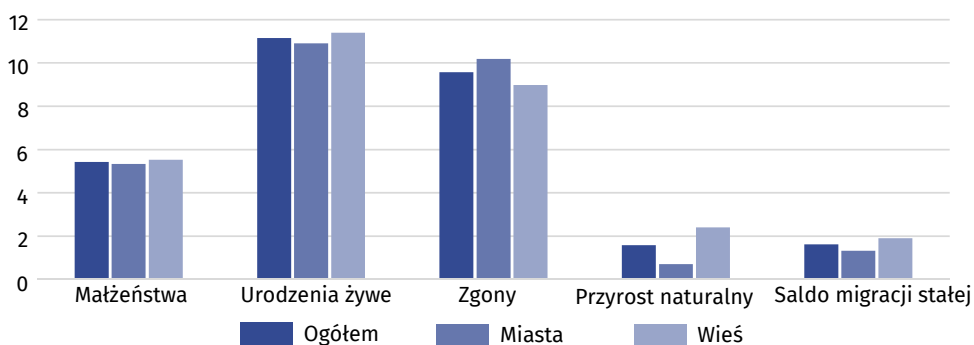
W 2018 r. w województwie małopolskim sądy orzekły prawomocnie 4,4 tys. rozwodów², tj. o 1,3% więcej w porównaniu z 2017 r. (w kraju – spadek o 3,7%). Najwięcej małżeństw rozwiodło się w Krakowie (1,4 tys.), a najmniej w powiecie proszowickim (0,04 tys.).

Współczynnik rozwodów na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej wynosił 1,6 (w kraju 2,0). Podobnie jak w kraju, w miastach intensywność tego zjawiska była wyższa niż na wsi. Współczynniki rozwodów wynosiły odpowiednio: 2,2‰ i 1,1‰. Wśród powiatów najniższe natężenie rozwodów na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej, nieprzekraczające 1 rozwód obserwowano w powiecie nowosądeckim, a najwyższe w Krakowie i Tarnowie (ponad 2 rozwody). Do najliczniejszych głównych przyczyn³ rozwodów orzeczonych prawomocnym wyrokiem sądu należały niezgodność charakterów małżonków (1,3 tys.) i niedochowanie wierności małżeńskiej (0,4 tys.). Większość rozwodów orzeczonych prawomocnie to rozwody z powództwa żony, które stanowiły 67,4% ogólnej liczby rozwodów w województwie. Ponadto w 2018 r. sądy orzekły prawomocnie 98 separacji, tj. o 35,1% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim (w kraju spadek o 20,1%). Podobnie jak w 2017 r. na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej w województwie przypadały 4 separacje. Najwyższe natężenie odnotowano w Tarnowie (9 separacji), a najniższe w powiecie limanowskim – 1 separacja.

W porównaniu z poprzednim rokiem zawarto o 0,8% więcej związków małżeńskich

Sądy orzekły o 1,3% więcej rozwodów niż w 2017 r., natomiast separacji – o 35,1% mniej

Wykres 4. Współczynniki na 1 tys. ludności według wybranych cech demograficznych oraz miejsca zamieszkania w 2018 r.

W 2018 r. saldo migracji na pobyt stały ukształtowało się na poziomie plus 5,5 tys. osób wobec plus 4,1 tys. osób w 2017 r. W przeliczeniu na 1 tys. ludności wynosiło plus 1,6 wobec plus 1,2 w 2017 r. (w kraju – plus 0,1). Podobnie jak w roku poprzednim, w miastach i na wsi współczynnik salda migracji stałej, nadal był dodatni i wynosił odpowiednio plus 1,3‰ i plus 1,9‰. Spośród powiatów województwa małopolskiego, najwyższe saldo migracji stałej odnotowano w powiecie wielickim – plus 12,1‰, a najniższe w Nowym Sączu – minus 4,3‰.

Przewaga liczby zameldowań nad liczbą wymeldowań spowodowała dodatnie saldo migracji – plus 5,5 tys. osób

Więcej informacji znajdziecie Państwo w publikacji analitycznej pt. „Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego w 2018 r.”, która ukaże się na stronie internetowej Urzędu <http://krakow.stat.gov.pl/> w lipcu br.

¹ Ze względu na prowadzone szczegółowe analizy dotyczące przyczyn zgonów, prezentacja danych ulega wydłużeniu do 1 roku. W związku z tym w niniejszym opracowaniu podano dane za 2017 r. Użyte nazewnictwo poszczególnych chorób lub ich grup jest zgodne z X-Rewizją Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych.

² Dane o rozwodach orzeczonych podano według miejsca zamieszkania powoda – strony, która wniosła powództwo o rozwód.

³ Wzięto pod uwagę przyczyny rozwodów wyłącznie z podanego powodu, bez powiązania z innymi przyczynami.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Krakowie
Oddział w Tarnowie
Elżbieta Niemiec
tel. 14 688 02 11
e-mail: e.niemiec@stat.gov.pl

Rozpowszechnianie:
Informatorium
Osoba ds. kontaktów z mediami
Renata Ptak
tel. 12 361 01 51
e-mail: r.ptak@stat.gov.pl

 krakow.stat.gov.pl

 [@krakow_stat](https://twitter.com/krakow_stat)

 [@uskrk](https://www.facebook.com/uskrk)

Powiązane opracowania

[Zeszyt metodologiczny. Migracje ludności](#)

[Zeszyt metodologiczny. Ruch naturalny. Bilanse ludności](#)

[Stan i ruch naturalny ludności w województwie małopolskim w 2017 r.](#)

[Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego w 2017 r.](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Dziedziny Bazy Wiedzy – Demografia](#)

[Bank Danych Lokalnych GUS → Ludność](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Przyrost rzeczywisty ludności](#)

[Współczynnik feminizacji i maskulinizacji](#)

[Mediana wieku](#)

[Wskaźnik starości](#)